

Doc. dr inż. Janusz Wdowiak
1926 – 2018

Doc. dr inż. Janusz Wdowiak urodził się 22 września 1926 r. w Warszawie w rodzinie inteligenckiej. W 1938 r. ukończył Publiczną Szkołę Powszechną Nr 37 w Warszawie. Następnie rozpoczął naukę w Państwowym Gimnazjum i Liceum im. Stanisława Staszica w Warszawie, gdzie kontynuując naukę na tajnych kompletach podczas okupacji w maju 1944 r. złożył egzamin dojrzałości.

Od 1 sierpnia 1944 r. 18 letni Janusz walczył w powstaniu Warszawskim jako żołnierz Armii Krajowej (125 pluton AK Warszawa, II Baon Pancerny). Po upadku powstania zostaje wywieziony do obozu jeńców wojennych w Fallingbommel (Niemcy), gdzie przebywa do kwietnia 1945 r. Miesz-

kanie jego rodziny zostało spalone w dniu 10.08.1944 r. Tragedią dla doc. Janusza Wdowiaka była wiadomość o zamordowaniu Matki w obozie Bergen Belsen w Niemczech w 1945 r.

Po powrocie w 1946 r. z obozu jeńców wojennych i kilkumiesięcznej pracy w Dyrekcji Okręgu Poczty i Telegrafów w Warszawie, rozpoczyna studia w Państwowym Konserwatorium Muzycznym oraz na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej.

W Konserwatorium Muzycznym poznaje swoją przyszłą żonę Krystynę, z którą przeżył 67 wspólnych lat.

W 1949 r. jako student rozpoczyna pracę zawodową w Głównym Instytucie Elektrotechniki (obecnie Instytut Elektrotechniki) na stanowisku asystenta w Dyrekcji Technicznej, co zmusza Go do przerywania studiów muzycznych. W 1950 r. zostaje przeniesiony do Zakładu Trakcji Elektrycznej, co związane było z jego kierunkiem studiów. W tym też roku złożył egzamin dyplomowy na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej (Oddział Prądów Silnych, Sekcja Kolejnictwa Elektrycznego) uzyskując stopień magistra nauk technicznych i stopień inżyniera elektryka.

W początkowym okresie pracy współpracował przy organizowaniu laboratorium prostownikowego oraz przy uruchamianiu produkcji prostowników rtęciowych w przemyśle krajowym. Po roku pracy w Zakładzie Trakcji Elektrycznej został powołany na stanowisko Kierownika Pracowni Prostowników Rtęciowych.

W czerwcu 1954 r. Komisja Kwalifikacyjna Instytutu Elektrotechniki powołała Go na stanowisko adiunkta. Wówczas podjął obowiązki Kierownika Działu Prostowników. Nad-

---

mgr inż. Henryk ŚWIĄTEK
dr hab. inż. Krzysztof ZYMMER, prof. IEL
e-mail: k.zimmer@iel.waw.pl

Institut Elektrotechniki,
ul. M. Pożaryskiego 28, 04-703 Warszawa
PRACE INSTYTUTU ELEKTROTECHNIKI
ISSN-0032-6216, LXVI, zeszyt 280, 2018
DOI: 10.5604/01.3001.0013.0189

zorował prace badawcze dotyczące nowych opracowań konstrukcyjno-technologicznych oraz metod badań modeli i prototypów prostowników rtęciowych wykonywanych w Zakładzie Trakcji Elektrycznej. Należy podkreślić znaczący udział mgr inż. Janusza Wdowiaka w rozbudowie bazy laboratoryjnej, co było związane z przeniesieniem Zakładu Trakcji z Politechniki na teren nowej siedziby Instytutu do Warszawy – Międzyzlesia. Uczestniczył w opracowywaniu i badaniach zespołów prostownikowych dla trakcji elektrycznej PKP, komunikacji miejskiej, górnictwa oraz dla potrzeb przemysłu metalowego. Uczestniczył w opracowywaniu planów produkcyjnych i prac badawczych w dziedzinie prostowników w ramach Zespołu ds. Prostowników i Komisji ds. Prostowników Mocy przy Instytucie Elektrotechniki, jak też w Grupie Problemowej Sekcji X Komisji Maszynowej RWPG. Brał udział w pracach normalizacyjnych w dziedzinie prostowników.

Znaczący dorobek naukowy mgr inż. Janusza Wdowiaka, potwierdzony był cennymi opracowaniami naukowo-badawczymi, o dużym zasobie wiedzy teoretycznej i praktycznej, w zakresie zjawisk towarzyszących pracy prostowników rtęciowych, zastosowań zaworów rtęciowych w różnych układach elektrycznych oraz metod obliczeń i zabezpieczeń tych układów przed prądami zwarciovymi.

Jego pracowitość, sumienność, dokładność i znajomość języków obcych, umożliwiająca swobodne korzystanie z literatury naukowo-technicznej były pomocne w samodzielnym opracowaniu i opublikowaniu drukiem szeregu prac badawczych (w tym książki) i były podstawą do powołania Go z dniem 1.12.1962 r. na stanowisko: samodzielnego pracownika

naukowo-badawczego w Instytucie Elektrotechniki.

Rozwój techniki półprzewodnikowej wymagał specjalistów z dziedziny ciała stałego. Okazało się, że mgr inż. Janusz Wdowiak opanował podstawy teoretyczne fizyki ciała stałego i był przygotowany do rozwiązywania wszelkich problemów związanych z tym zagadnieniem. W swej przekształtnikowej specjalności posiadał dużą wiedzę obejmującą zarówno zjawiska fizyczne w półprzewodnikach jak i zastosowania techniczne tych elementów.

Ponieważ Instytut Elektrotechniki został zobligowany do prac nad wprowadzeniem techniki półprzewodnikowej do przemysłu krajowego, w tym celu powołana została Pracownia Prostowników Półprzewodnikowych o specjalności monokrystaliczne diody mocy, a w szczególności ich zastosowanie w układach prostownikowych. Wyrażne zamiłowanie naukowe uzupełnione dość rozległą praktyką było podstawą do powierzenia z dniem 1.04.1959 r. Januszowi Wdowiakowi organizacji i kierowania tą nowatorską wtedy tematyką. (Pismo z dnia 28.03.1959 r. podpisane przez prof. J. Lando).

Na wniosek Kierownika Zakładu Przekształtników doc. Jana Grygołajtysa w 1966 r. mgr inż. Januszowi Wdowiakowi została powierzona funkcja Jego Zastępcy. Uwieńczeniem Jego pracy w zakresie techniki półprzewodnikowej było uzyskanie stopnia doktora nauk technicznych na podstawie pracy doktorskiej nt.: „Kryteria określania danych znamionowych półprzewodnikowych diod mocy z punktu widzenia ich zastosowania w energetycznych układach prostownikowych. Wyznaczanie przeciążalności prądowej”. Uchwałą Rady

Naukowej Instytutu Elektrotechniki z dnia 26.06.1967 r. mgr inż. Januszowi Wdowiakowi został nadany stopień naukowy Doktora Nauk Technicznych. Był autorem licznych publikacji i referatów, posiadającym stały kontakt z najnowszymi osiągnięciami naukowymi oraz rozeznaniem potrzeb przemysłu. Charakteryzowała Go także zdolność podejmowania decyzji w zakresie ukierunkowania metod prowadzonych badań, co pozwoliło Dyrekcji Instytutu Elektrotechniki w 1972 r. powierzyć dr inż. Januszowi Wdowiakowi Kierownictwo Zakładu Przekształtników w Instytucie Elektrotechniki. Nabyta wiedza, a także liczne wyjazdy zagraniczne, którymi dr inż. Janusz Wdowiak się legitymował, pozwoliły Mu na przyswojenie doświadczeń czołowych ośrodków zagranicznych, a także miały wpływ na decyzje podejmowane w kierowanym przez Niego Zakładzie.

Od grudnia 1972 r. do listopada 1990 r. pełnił obowiązki Kierownika Zakładu Przekształtników Elektrycznych w Instytucie Elektrotechniki. Dyrektor IEL – dr inż. W. Seruga ustanowił dr inż. Janusza Wdowiaka swoim pełnomocnikiem uprawnionym do dokonywania czynności prawnych należących do zakresu działania Zakładu Przekształtników Elektrycznych IEL.

W wyniku udokumentowanych osiągnięć naukowych Minister Przemysłu Maszynowego powołuje dr inż. Janusza Wdowiaka z dniem 18.04.1973 r. na stanowisko docenta w Instytucie Elektrotechniki (pismo Nr. SO/II/Sz/1357-50/73).

Działalność badawcza Zakładu Przekształtników w latach 1972 – 1990 pod kierownictwem doc. dr inż. Janusza Wdowiaka była związana z rozwojem produkcji i zastosowań urządzeń

energoelektronicznych oraz półprzewodnikowych przyrządów mocy. Idea ścisłej współpracy z biurami konstrukcyjnymi oraz ośrodkami badawczo-rozwojowymi szeregu fabryk (APATOR, BESTER, ELTA, LAMINA), umożliwiła wspólne doprowadzenie do uruchomienia produkcji wielu typów urządzeń energoelektronicznych o różnej strukturze i przeznaczeniu. Zakład podejmował się również opracowania i wykonania urządzeń testujących do badań parametrów elektrycznych i cieplnych przyrządów półprzewodnikowych oraz do badania ich trwałości (LAMINA, TEWA, PKP).

Doc. dr inż. Janusz Wdowiak jako doskonały specjalista, długoletni pracownik naukowy i kierownik Zakładu Przekształtników, położył znaczne zasługi dla rozwoju badań w dziedzinie energoelektroniki, co przysporzyło wiele korzyści nie tylko Instytutowi, ale i Polskiej gospodarce. Był naukowcem o wyróżniającej pracowitości, wysokiej kulturze osobistej i uznanym autorytecie. Przejawiał zainteresowanie każdym podległym Mu pracownikiem, a przemysłane przez siebie decyzje wydawał w sposób ostrożny, po zasięgnięciu opinii współpracujących z nim pracowników naukowych. Chętnie korzystał z możliwości uzyskania zewnętrznych konsultacji, jeżeli był przekonany o ich potrzebie, umiał jednak bronić swego stanowiska, a z pozostałych opinii dostrzec elementy uzupełniające i wysnuć właściwy ostateczny wniosek. Potrafił pracować zespołowo i tworzyć spokojną, życzliwą atmosferę w kierowanym przez Niego zespole badawczym.

Doc. dr inż. Janusz Wdowiak wykorzystując swoją wiedzę z dziedziny energoelektroniki i jej zastosowań w trakcji elektrycznej oraz zdolnościom dydaktycznym przekazywał przez wiele

lat swoją wiedzę studentom Politechniki Warszawskiej.

Za pracę zawodową i społeczną w Instytucie Elektrotechniki odznaczony został:

- srebrnym Krzyżem Zasługi (1959 r.),
- złotym Krzyżem Zasługi,
- wielokrotnymi listami gratulacyjnymi.

Uzyskał także dwie nagrody w Ogólnopolskim Konkursie na Najwybitniejsze Osiągnięcia w Dziedzinie Energoelektroniki:

- Nagroda Zespołowa III stopnia za „Opracowanie i wdrożenie do produkcji prostownika ogrzewczego typu PO-1-150/3,3 współpracującego z prądnicą IPC-400 do lokomotyw spalinowych” – 1983 r.,
- Nagroda Zespołowa II stopnia za „Opracowanie i wdrożenie do produkcji rodziny stosów diodowych wysokonapięciowych na prądy przewodzenia do 30 A i wsteczne napięcie powtarzalne 19 kV – 1983 r.

oraz Nagrody Ministra Przemysłu za opracowanie i wdrożenie prac naukowo-badawczych:

- Nagroda Zespołowa III stopnia za „Typoszereg tyrystorowych układów napędowych prądu przemiennego z regulacją częstotliwościową – 1987 r.,
- Nagroda Zespołowa III stopnia za „Zespół urządzeń do pomiarów parametrów cieplnych i niezawodnościowych przyrządów półprzewodnikowych” – 1988 r.,
- Nagroda Zespołowa II stopnia za „Opracowanie i wdrożenie urządzenia kontrolno-pomiarowego UTS-1 do badania diod i tyrystorów oraz urządzenia SBSW do badania rozkładu napięcia na diodowych

i tyrystorowych stosach wysokiego napięcia” – 1988 r.

Wyróżniony został także:

- nagrodą II stopnia SEP w Konkursie Dorocznych nagród im. M. Pożaryskiego za Najlepsze Artykuły Opublikowane w Czasopismach Elektrotechnicznych – organach SEP między 01.07.1976 r. a 30.06.1977 r. oraz za artykuł „Perspektywy rozwoju układów energoelektronicznych wydrukowany na łamach Przeglądu Elektrotechnicznego Nr 12 12/7602.05.1974 r., definiujący rozwój energoelektroniki w Polsce.
- V nagrodą w IV Konkursie za 1985 r. Dyrektora Instytutu Elektrotechniki za Zespół urządzeń do pomiaru parametrów cieplnych i niezawodnościowych przyrządów półprzewodnikowych.

Z okazji 50 lat elektryfikacji PKP za długoletnią pracę i zasługi w dziedzinie elektryfikacji Polskich Kolei Państwowych Minister Komunikacji nadał w 1986 r. dyplom J. Wdowiakowi.

Doc. dr inż. Janusz Wdowiak aczkolwiek bezpartyjny był bardzo aktywny w pracy społecznej. Wykorzystując swoje umiejętności muzyczne brał czynny udział w licznych imprezach organizowanych przez zespół artystyczny działający w pierwszych latach istnienia Instytutu. Z wielką sympatią jest wspominany przez pracowników Instytutu z tego okresu.

Należy także podkreślić, że doc. Janusz Wdowiak wykazał się odwagą cywilną i postawą moralną występując w latach 70-tych ubiegłego wieku w obronie osób zaangażowanych w działalność opozycyjną.

